

Ed.
um málflytjendur.

136. Frumvarp til laga

(Eftir 3. umr. í Nd.).

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Héraðsdóms- og hæstaréttarlögmenn eru opinberir sýslunarmenn og hafa skyldur og réttindi samkvæmt því, meðal annars þagnarskyldu um það, er aðili trúir þeim fyrir í starfa þeirra.

2. gr.

Fyrir flutning gjafsóknar- og gjafvarnarmála skal ákveðna málflytjanda laun með dómi í aðalmálinu.

Héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanni er rétt að áskilja sér hæfilegt endurgjald fyrir störf sín, þar á meðal hluta af fjárhæð máls, og herra endurgjald, ef mál vinnst, en ef það tapast.

Loforð um sýnilega ósanngarnt endurgjald fyrir málflutningsstarf er ekki skuldbindandi.

3. gr.

Rétt er héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmanni að taka sér fulltrúa, hvern þann sem lokið hefur embættisprófi í lögum, er 21 árs að aldri, hefur óflekkað mannorð, er lögráður og hefur forræði fjár síns. Dómi þeim, er í hlut á, skal tilkynnt um töku fulltrúans.

4. gr.

Nú sækir héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður eða fulltrúi þeirra dómþing fyrir aðila, og skal hann þá talinn hafa umboð til, nema annað sé sannað.

Í málflutningsumboði felst, nema öðruvísi sé mælt, heimild til að framkvæma sérhvað það, sem venjulegt er til flutnings slíks máls fyrir dómi. Umbjóðandi er bundinn við málflutningsathafnir og yfirlýsingar umboðsmanns síns bæði um forms- og efnisatriði máls, enda þótt hann hafi takmarkað umboð gagnaðila sínum í óhag. Ef umbjóðandi hefur takmarkað umboð gagnaðila sínum í hag, er takmörkunin bindandi fyrir umbjóðanda sem málflutningsyfirlýsing fyrir dómi.

Skipun stjórnvalds eða dómara til að flytja mál felur í sér rétt og skyldu til að gera allt það, sem venjulegt er, heppilegt eða nauðsynlegt til þess að koma máli fram og til að ná sem heppilegustum málalokum fyrir aðila með öllum löglegum hætti.

5. gr.

Aðila er jafnan rétt að fara sjálfur með mál sitt fyrir dómi, ef hann er löghæfur til að ráðstafa sakarefninu. Lögráðamaður fer með mál þeirra, sem geta ekki sjálfir farið með það samkvæmt framansögðu. Nú hefur slíkur maður engan lögráðanda, og getur dómari þá skipað honum fyrirsvarsmann í því máli. Stjórnendur félags eða stofnunar fara, einn eða fleiri, með mál þeirra.

Ef aðili máls er einstakur maður, getur hann jafnan látið frændur sína að feðgatali eða niðja, maka sinn, systkini sín, tengdforeldri eða tengdabarn, stjúpforeldri eða stjúpbarn, kjörforeldri eða kjörbarn fara með mál fyrir sig.

Ef mál er rekið fyrir héraðsdómi í Reykjavík eða á Akureyri og aðili fer ekki sjálfur með mál sitt eða lögmæltur fyrirsvarsmaður eða venzlamaður samkvæmt áður sögðu, skal hann fela meðferð þess héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmanni, og tekur þetta einnig til skipta-, fógeta- og uppboðsgerða, eftir ákvörðun dómara, ef sækja þarf þar mál eða verja með líkum hætti og fyrir venjulegum dómi. Í greindum kaupstöðum má maður ekki ella flytja mál annars manns í hans eða sjálfs sin nafni, nema hann standi í áður nefndu sambandi við aðila eða sé héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður. Með sömu takmörkunum hafa hæstaréttarlögmenn einkarétt til málflutnings fyrir hæstarétti.

Dómsmálaráðherra getur, að fengnum tillögum héraðsdómara, ákveðið, að fyrir-mæli 3. málsg. um málflytjendur í Reykjavík og á Akureyri skuli og taka til annarra kaupstaða, þar sem ekki er neinn hörgull héraðsdómslögmannna.

6. gr.

Ef héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður missir einhvers hinna almennu skilyrða til að fá leyfi til málflutnings, eða fullnægir ekki skilyrðum þessara laga um skrifstofu eða búsetu, hefur hann fyrirgert rétti þeim, er leyfið veitir, meðan svo er ástatt. Ef héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður hefur verið sektaður þrisvar samkvæmt 188. gr. laga nr. 85 23. júní 1936, eða ef stjórn félags héraðsdóms- og hæstaréttarlögmannna leggur einróma til, að ákveðinn félagsmaður verði sviptur leyfi vegna tiltekinnna, óviðurkvæmilegra athafna í starfi sínu, getur dómsmálaráðherra tekið af

honum leyfi til málflutnings um stundarsakir, eða að fullu og öllu, ef miklar sakir eru. Leita skal áður álits dóms þess, er hlut á að máli.

Nú hefur héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður verið sviptur leyfi til málflutnings, og getur hann þá borið málið undir dómstóla með venjulegum hætti og að stefndum dómsmálaráðherra af hálfu ríkisvaldsins.

7. gr.

Héraðsdóms- og hæstaréttarlögmenn skulu hafa með sér félag, og kemur stjórn þess fram fyrir þeirra hönd gagnvart dómurum og stjórnarvöldum í málum, er stéttina varða. Samþykktir og gjaldskrá félagsins skulu lagðar fyrir dómsmálaráðherra, sem staðfestir þær eða synjar staðfestingar.

8. gr.

Stjórn félags héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanna ber að hafa eftirlit með, að félagsmenn fari að lögum í starfa sinum og ræki skyldur sínar með trúmennsku og samvirkusemi. Stjórn félagsins hefur úrskurðarvald um endurgjald fyrir málflutningsstarf, ef ágreiningur um það er borinn undir hana.

Stjórn félagsins ber að hafa eftirlit með þeim, er búa sig undir að verða héraðsdómslögmennt. Dómsmálaráðuneytinu ber að leita umsagnar stjórnar félagsins, áður en það veitir leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi.

Stjórn félagsins getur veitt einstökum félagsmönnum áminningar og gert þeim á hendur allt að 5000 króna sekt til styrktarsjóðs félagsins fyrir framferði í starfa þeirra, er telja má stéttinni ósamboðið.

Úrskurðir félagsstjórnarinnar samkvæmt þessari grein sæta kærnu eftir 199. gr. laga nr. 85 23. júní 1936.

II. KAFLI

Um hæstaréttarlögmenn.

9. gr.

Dómsmálaráðherra getur veitt leyfi til málflutnings fyrir hæstarétti hverjum þeim, sem

1. er 30 ára gamall,
2. er lögráður og hefur forræði fjár síns,
3. hefur óflekkað mannorð,
4. hefur íslenzkan ríkisborgararétt,
5. hefur lokið embættisprófi í lögfræði í háskóla Íslands eða jafngildu prófi í öðrum háskólum samkvæmt íslenzkum lögum,
6. hefur verið héraðsdómslögmaður í 3 ár samtals, eða um jafnlangan tíma gegnt embætti eða stöðu, sem lagapróf þarf til,
7. hefur sýnt það með flutningi 4 mála, og sé eitt þeirra að minnsta kosti opinbert mál, að hann sé að dómi hæstaréttar hæfur til að vera hæstaréttarlögmaður. Enginn má þreyta raun þessa oftari en þrisvar, og skal hann, áður en hann gerir það, leggja fyrir dóminn vottorð dómsmálaráðherra um það, að hann fullnægi öðrum lögmæltum skilyrðum til að verða hæstaréttarlögmaður.

Maður, sem hefur verið hæstaréttardómari, prófessor í lögum, dómari í Reykjavík, bæjarfógeti eða dómsmálaráðherra, er undanþeginn ákvæðum 7. töluliðs 1. málsg.

10. gr.

Áður en manni sé veitt leyfi til málflutnings fyrir hæstarétti, skal hann heita því skriflega og að viðlögðum drengskap, að hann skuli rækja með trúmennsku og samvirkusemi þau málflutningsstörf, sem honum verða falin.

11. gr.

Fyrir leyfi til málflytninga fyrir hæstarétti skal greiða 1000 kr. í rikissjóð.

12. gr.

Hæstaréttarlögmenn skulu hafa skrifstofu í Reykjavík og vera búsettir þar eða í grennd við borgina.

Skylt er þeim að inna sjálfir af hendi þau störf fyrir dómi, er aðilar hafa falið þeim; þó er þeim rétt að fela þau öðrum hæstaréttarlögmanni, ef nauðsyn krefur. Þegar mál er flutt skriflega eða ef hæstaréttarlögmaður getur eigi sótt sjálfur þing sakir skyndilegra nauðsynja, er honum og rétt að senda fulltrúa sinn í sinn stað til að taka frest eða leggja fram skjöl.

13. gr.

Skylt er hæstaréttarlögmönnum að flytja opinber mál, er forseti skipar þá til að sækja eða verja. Önnur mál er þeim eigi skylt að taka að sér fyrir hæstarétti.

Nú óskar sökunautur í opinberu máli eða gjafsóknar- eða gjafvarnarmáli sér skipaðan ákveðinn hæstaréttarlögmann, og skal honum þá skipaður sá maður, nema einhverjar sérstakar ástæður mæli gegn því.

III. KAFLI

Um héraðsdómslögmennt.

14. gr.

Dómsmálaráðuneytið getur veitt leyfi til málflytninga fyrir héraðsdómi hverjum þeim, sem

1. er 25 ára gamall,
2. er lögráður og hefur forræði fjár síns,
3. hefur óflekkað mannorð,
4. hefur íslenzkan rikisborgararétt,
5. hefur lokið embættisprófi í lögfræði í háskóla Íslands eða jafngildu prófi í öðrum háskólum samkvæmt íslenskum lögum,
6. hefur sýnt það með flutningi 4 munnlega fluttra mála, að hann sé hæfur til að vera héraðsdómslögmaður. Enginn má þreyta raun þessa oftast en þrisvar, og skal hann, áður en hann gerir það, leggja fyrir dómara vottorð dómsmálaráðuneytisins um það, að hann fullnægi öðrum lögmaeltum skilyrðum til að verða héraðsdómslögmaður.

Dómsmálaráðherra setur prófdómendur til að dæma um málflytningaframt samkvæmt 1. málsg. Héraðsdómari ákveður þóknun fyrir þetta starf, og greiðist hún úr rikissjóði.

15. gr.

Áður en manni sé veitt leyfi til málflytninga fyrir héraðsdómi, skal hann heita því skriflega og að viðlögðum drengskap, að hann skuli rækja með trúmennsku og samvirkusemi þau málflytningastörf, sem honum verða falin.

16. gr.

Fyrir leyfi til málflytninga fyrir héraðsdómi skal greiða 100 kr. í rikissjóð.

17. gr.

Héraðsdómslögmenntum er heimilt að fara með mál fyrir héraðsdómi hvar sem er á landinu.

18. gr.

Héraðsdómslögmenntum er skylt að flytja þau opinber mál og gjafsóknar- og gjafvarnarmál, sem þeim verða falin, þar í kaupstað, sem þeir hafa skrifstofu, eða

þar í grennd, enda hafi þeir opna skrifstofu á tilteknum stað og tilkynni dómara það. Annars ráða þeir því sjálfir, hvaða málflytningastörf þeir taka að sér.

Nú óskar aðili, er skipa skal talsmann, að fá sér skipaðan ákveðinn héraðsdómslögmann, og skal þá veita honum það, nema einhverjar sérstakar ástæður mæli á móti því.

Ef mál er flutt munnlega, ber héraðsdómslögmanni að gera það sjálfur; þó er honum rétt að fela það öðrum héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmanni, ef nauðsyn krefur. Annars er héraðsdómslögmanni heimilt að láta fulltrúa sinn flytja mál fyrir dómi.

IV. KAFLI

Um málflytningarmenn.

19. gr.

Ef mál er rekið utan þeirra kaupstaða, er einkaréttur héraðsdóms- og hæstaréttarlögmannanna nær til, getur aðili falið hverjum lögráða manni, sem hefur óflekkað mannorð og almennan andlegan þroska, meðferð máls síns.

20. gr.

Málflytningarmenn verða að sanna umboð sitt, ef það er vefengt. Hafi þeir lokið embættisprófi í lögfræði, mega þeir ganga í félag héraðsdóms- og hæstaréttarlögmannanna, en hvorki hafa þeir atkvæðisrétt um samþykktir eða gjaldskrá félagsins né kosningarrétt eða kjörgengi í stjórn félagsins.

21. gr.

Félög eða stofnanir, sem hafa embættisgenga lögfræðinga í fastri þjónustu sinni, geta látið þá fara með mál sín fyrir héraðsdómi hvar sem er á landinu.

22. gr.

Ef málflytningarmaður sætir sektum samkvæmt 188. gr. laga nr. 85 23. júní 1936 eða reynist óhæfur til málflytninga vegna vankunnáttu, getur héraðsdómari, þar sem málflytningarmaður er búsettur, tekið af honum heimild til að fara með mál í umboði annarra fyrir fullt og allt eða um stundarsakir, en þera má hann málið undir dómstóla með venjulegum hætti og að stefndum dómara þeim, er í hlut á.

V. KAFLI

Ýmis ákvæði.

23. gr.

Dómsmálaráðherra ákveður, að fengnum tillögum félags héraðsdóms- og hæstaréttarlögmannanna, hvort málflytjandastarf er samrímlegt öðru opinberu starfi. Ef það mezt ósamrímlegt, skal málflytjandi afhenda dómsmálaráðuneytinu leyfi sitt, ef því er að skipta, meðan svo er ástatt.

24. gr.

Lögfræðingar þeir, er stundað hafa málflytning að staðaldri frá 1. janúar 1937, skulu hafa rétt til að þreyta málflytningarsaun samkvæmt 9. gr., enda hafi þeir fengið löggildingu til málflytninga fyrir héraðsdómi fyrir 1. janúar 1942.

25. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Frá sama tíma eru eftirfarandi lagaákvæði úr gildi felld:

Lög nr. 112 18. maí 1935, III. kafli, um málflytningarmenn fyrir hæstarétti, lög nr. 85 23. júní 1936, V. kafli, um málflytjendur, og lög nr. 3 11. jan. 1940, um breyting á þeim lögum.